

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 15438

Tarih : 15.12.2025

Mehmet KAMAÇ
Diyarbakır Milletvekili

- 37982

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Mehmet KAMAÇ

Diyarbakır Milletvekili

Diyarbakır'ın Sur ilçesi, binlerce yıllık tarihsel birikimi, sivil mimarlık örnekleri, inanç mekânları ve geleneksel mahalle dokusuyla UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer alan Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri kültürel alanının ayrılmaz bir parçasıdır. Türkiye Cumhuriyeti, bu alanın korunmasına ilişkin olarak uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuat uyarınca kültürel mirasın özgünlüğünü ve bütünlüğünü koruma yükümlülüğü altındadır.

Ancak 2015–2016 yıllarında yaşanan çatışmaların ardından Sur'da yürütülen yıkım ve mekansal dönüşüm uygulamalarında, tescilli kültür varlıklarının zarar gördüğü, tarihî yapıların aslına uygun olmayan biçimde yıkıldığı veya dönüştürüldüğü, ayrıca geleneksel mahalle dokusunun korunmasına yönelik bilimsel ve katılımcı bir yaklaşımın yeterince işletilmediği yönünde kamuoyuna yansıyan ciddi iddialar bulunmaktadır. Yeniden inşa sürecinin, Sur'un yaşayan kültürel miras niteliğini gözetmekten ziyade fiziksel yapı üretimine indirgendiği, yerel halkın tarihsel yaşam biçimi ve kültürel sürekliliğinin koruma politikalarının dışında bırakıldığı ifade edilmektedir.

Bu çerçevede, Sur ilçesinde yürütülen uygulamaların UNESCO yükümlülükleri, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve ilgili koruma mevzuatı ile uyumlu olup olmadığının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir..

37982

Mehmet KAMAÇ
Diyarbakır Milletvekili

Bu bağlamda:

1. Diyarbakır Sur ilçesinde 2015–2016 yıllarındaki çatışmalar sonrasında zarar gören veya yıkılan tescilli kültür varlığı sayısı kaçtır?
2. Zarar gören veya yıkılan bu kültür varlıklarının kaçı aslına uygun biçimde restore edilmiş, kaçı yeniden inşa edilmiş, kaçı tamamen ortadan kaldırılmıştır?
3. Sur ilçesinde yürütülen mekansal dönüşüm ve restorasyon çalışmalarına ilişkin olarak Kültür Varlıklarını Koruma Kurulları tarafından alınmış kararlar nelerdir?
4. Bu süreçte bağımsız bilim insanları, meslek odaları ve uzman kuruluşların görüşleri alınmış mıdır? Alındıysa hangi kurum ve kişilerden görüş talep edilmiştir?
5. Sur'daki uygulamalar hakkında UNESCO Dünya Miras Merkezi'ne düzenli raporlama yapılmış mıdır? Yapıldıysa bu raporların tarihleri ve içeriği nedir?
6. UNESCO tarafından Sur'daki uygulamalara ilişkin olarak uyarı, tavsiye veya izleme kararı iletilmiş midir? İletildiyse bunların gereği yerine getirilmiş midir?
7. Yeniden inşa edilen yapıların Sur'un tarihi, mimari ve kültürel dokusuyla uyumlu olup olmadığına ilişkin Bakanlığınızca yapılmış bir etki değerlendirmesi bulunmakta mıdır?
8. Sur'un yaşayan kültürel miras niteliğinin korunması amacıyla yerel halkın kullanımını ve kültürel sürekliliği esas alan özel bir koruma ve yönetim planı mevcut mudur? Mevcut ise kapsamı nedir?
9. Sur ilçesinde yürütülen çalışmaların kültürel mirasın ticarileştirilmesi ve turistik kullanıma indirgenmesi yönünde eleştiriler hakkında Bakanlığınızca yapılmış bir inceleme veya değerlendirme var mıdır?